

ЗАХИСТ
У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ
ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ
ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2015

ПЕРЕДМОВА

З метою забезпечення більш ефективного дотримання прав і свобод людини і громадянина в кримінальному провадженні, у тому числі й осіб, винних у вчиненні кримінальних правопорушень, у кримінальне процесуальне законодавство України були внесені значні зміни, які знайшли своє відображення та тлумачення в Кримінальному процесуальному кодексі України, прийнятому 13 квітня 2012 року, який набрав чинності з 20 листопада 2012 року (далі – КПК України).

Слід зазначити, що зміни до чинного законодавства в кримінальній процесуальній сфері назрівали ще з 1992 року, і лише зараз цей кодекс набрав законної чинності, який вимагає в значно коротші терміни приймати ефективні рішення з урахуванням пріоритетності забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

У КПК України кримінальний процес виписаний у якісно новій формі, порівняно з тим процесом, який мав місце за попереднім Кримінально-процесуальним кодексом України від 28 грудня 1960 року.

Новий КПК України став «революційним» у багатьох процесуальних нюансах. У ньому знайшли відображення положення, раніше не відомі кримінально-процесуальному законодавству України. На думку, багатьох вчених, у новому КПК України вдалося у значній мірі усунути прогалини та недоліки регулювання, які мали місце у Кримінально-процесуальному кодексі 1960 року.

Ці зміни торкнулися усіх процесуальних дій, у тому числі в діяльності органів прокуратури, слідчих органів, оперативних органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної митної служби України, органів Державної прикордонної служби, судових інстанцій.

Згідно з п. 15 ч. 1 ст. 7 КПК України **кримінальне провадження здійснюється на основі змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості**, що передбачає самостійне відстоювання стороною обвинувачення та стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів. Відтепер до сторони обвинувачення належать прокурор, слідчий, керівник органу досудового розслідування, в окремих випадках потерпілий, його представник та законний представник, а стороною захисту є підозрюваний, обвинувачений, засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру

або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

Захисником, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію) може бути тільки адвокат, а не просто фахівець у галузі права.

Таким захисником не може бути адвокат, відомості про якого не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України або стосовно якого у Єдиному реєстрі адвокатів України містяться відомості про зупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю.

Як захисники уже не можуть допускатися до участі у справі близькі родичі обвинуваченого, засудженого, виправданого, його опікуни або піклувальники.

За новим КПК України участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо всіх особливо тяжких злочинів, а не тільки тих із них, за які санкція статті, за якою кваліфікується злочин, передбачає довічне позбавлення волі. У цьому випадку участь захисника забезпечується з моменту набуття особою статусу підозрюваного.

Новим випадком, який передбачає обов'язкову участь захисника є справа щодо реабілітації померлої особи. У цьому разі участь захисника забезпечується з моменту виникнення права на реабілітацію померлої особи.

Вперше обмежується число захисників, які можуть одночасно брати участь у судовому розгляді. **Захисників не може бути більше п'яти в одного обвинуваченого.**

Розширено коло підстав, які дають право захиснику після його залучення до кримінального провадження відмовитися від виконання своїх обов'язків.

Новими підставами стали:

1) незгода з підозрюваним, обвинуваченим щодо вибраного ним способу захисту, за винятком випадків обов'язкової участі захисника;

2) умисне невиконання підозрюваним, обвинуваченим умов укладеного з захисником договору, яке проявляється, зокрема, у систематичному недодержанні законних порад захисника, порушенні вимог.

Отже, за новим КПК суттєво змінилась сама філософія кримінального провадження, тому завданням цього посібника є не порів-

няння та оціночні висновки у порівнянні з попереднім кодексом, а, навпаки, звичайна констатація необхідних дій сторони захисту у кримінальному провадженні та процесуальних документів, що властиві захисту у певних стадіях кримінального провадження.

Зазначені межі та зміст посібника ґрунтуються на тому невеликому досвіді практичного застосування нової редакції КПК України, що існує у правовій практиці з моменту прийняття нового КПК та наявного застосування його приписів.

ГЛАВА 1. СТАДІЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

1. ПРОЦЕСУАЛЬНА СУТНІСТЬ СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

У відповідності до чинного КПК України повністю змінено процесуальну сутність стадії кримінального провадження, що передуює судовому розгляду.

Так, у відповідності до ст. 214 КПК України досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення затверджуються Генеральною прокуратурою України за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, органом, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства.

Зазначені відомості до вказаного реєстру вносяться наступним чином: слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування.

До Єдиного реєстру досудових розслідувань вносяться відомості про:

1) дату надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або виявлення з іншого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення;

2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника;

3) інше джерело, з якого виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення;

4) короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела;

5) попередня правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ГЛАВА 1. СТАДІЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	6
1. ПРОЦЕСУАЛЬНА СУТНІСТЬ СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	6
2. ЗАХИСТ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	8
3. ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ ЗАХИСТУ (АДВОКАТА) НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	13
ДОГОВІР № Про надання правової допомоги.....	13
КЛОПОТАННЯ Про залучення захисника.....	17
ПОСТАНОВА Про доручення призначити адвоката.....	18
СВІДОЦТВО Про право на заняття адвокатською діяльністю.....	19
ДОРУЧЕННЯ для підтвердження повноважень адвоката для надання безоплатної вторинної правової допомоги.....	20
Зразок клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів.....	21
Зразок клопотання про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.....	23
Зразок запиту адвоката до управління ДАІ.....	24
Зразок запиту адвоката до ЖЕК.....	25
Зразок клопотання про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.....	26
Зразок клопотання про визнання доказів недопустимими.....	28
ГЛАВА 2. ЗАХИСТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ	52
1. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ НА СТАДІЇ ПІДГОТОВЧОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	52
2. УЧАСТЬ АДВОКАТА У СУДОВОМУ РОЗГЛЯДУ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ.....	55
3. УГОДИ ПРИ ПРИМИРЕННІ МІЖ ПОТЕРПІЛИМ ТА ПІДОЗРЮВАНИМ (ОБВИНУВАЧЕНИМ) ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ – НОВЕЛИ НОВОГО КПК.....	59
4. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ.....	63
УГОДА про примирення між підозрюваним та потерпілим в кримінальному провадженні.....	63
Угода про визнання винуватості.....	69
Вирок на підставі угоди про визнання винуватості.....	72
Зразок клопотання про призначення повторної судово-медичної експертизи.....	77
Зразок клопотання про призначення судової автотехнічної експертизи.....	81
ГЛАВА 3. ЗАХИСТ ПРИ ОСКАРЖЕННІ ВИРОКІВ ТА УХВАЛ СУДУ. ПРОВАДЖЕННЯ В АПЕЛЯЦІЙНІЙ ТА КАСАЦІЙНІЙ ІНСТАНЦІЇ	90
1. ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ.....	90
2. ПРОВАДЖЕННЯ В КАСАЦІЙНІЙ ІНСТАНЦІЇ.....	96
3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ.....	105
Зразок апеляційної скарги на постанову суду про обрання запобіжного заходу.....	105

Зразок апеляційної скарги на вирок суду.....	106
Зразок апеляційної скарги на вирок суду у частині цивільного позову у кримінальній справі.....	108
Зразок касаційної скарги.....	112
Зразок клопотання про помилування.....	116
ГЛАВА 4. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	118
1. СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У НОВОМУ КПК УКРАЇНИ.....	118
2. ПРАКТИКА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ КПК УКРАЇНИ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	122
3. ЯК ЗАХИСТИТИ СВОЇ ПРАВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	127
4. ЗРАЗОК ЗВЕРНЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	135
ЗАЯВА про відмову особи у справедливому судовому розгляді та захисті порушеного права.....	135
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ.....	146
НАКАЗ ГЕНЕРАЛЬНОЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ Про Єдиний реєстр досудових розслідувань.....	146
ПОЛОЖЕННЯ про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань.....	147
ПОСТАНОВА ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ АДВОКАТУРИ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ Про затвердження Положення про Єдиний реєстр адвокатів України.....	169
ПОЛОЖЕННЯ про Єдиний реєстр адвокатів України.....	170
ПОСТАНОВА ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ АДВОКАТУРИ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ Про затвердження Положення про порядок видачі витягів з Єдиного реєстру адвокатів України.....	174
ПОЛОЖЕННЯ про порядок видачі витягів з Єдиного реєстру адвокатів України.....	175
НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ № 1516/5 177 ВІД 15.10.2012 Про проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги.....	177
ПЛАН-ГРАФІК проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги.....	178
НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ № 636/5 181 ВІД 24.04.2012 Про затвердження Порядку ведення Головними управліннями юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі локальних реєстрів Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом, та Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору.....	181
ПОРЯДОК ведення Головними управліннями юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі локальних реєстрів Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом, та Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору.....	182

РОЗ'ЯСНЕННЯ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України.....	196
ПОЛОЖЕННЯ про органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України.....	197
ПОЛОЖЕННЯ про Головне слідче управління МВС України.....	212
ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ про слідче управління (відділ) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті.....	220
ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ про слідчий відділ (відділення) міського, районного, лінійного управління (відділу) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті.....	232
ІНСТРУКЦІЯ з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України.....	241
ПЕРЕЛІК нарядів, обов'язкових для ведення в слідчих управліннях, відділах, відділеннях.....	254
ЛИСТ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.....	257
ЛИСТ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ № 1735/0/4-12 ВІД 26.11.2012 Про деякі питання застосування розділу XI Перехідні положення" Кримінального процесуального кодексу України.....	265
ЛИСТ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ № 10-1717/0/4-12 ВІД 21.11.2012 Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.....	271
ПЕРЕЛІК осіб, які мають право на апеляційне оскарження, підстави та види судових рішень відповідно до КПК.....	287
ВИРОКИ ТА УХВАЛИ суду першої інстанції, які підлягають оскарженню в апеляційному порядку відповідно до КПК.....	289
ПЕРЕЛІК ухвал слідчого судді, які можуть бути оскаржені в суді апеляційної інстанції відповідно до КПК.....	291
НАКАЗ ГЕНЕРАЛЬНОЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ № 4гн ВІД 19.12.2012 Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні.....	293
ЛИСТ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ № 223-1430/0/4-12 ВІД 03.10.2012 Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.....	309
ЛИСТ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ № 223-1446/0/4-12 ВІД 05.10.2012 Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.....	321

УДК 343.1(477)
ББК 67.411(4Укр)
3-38

Упорядник – адвокат, Руснак Юрій Іванович

**Захист у кримінальному процесі за новим Кримінальним процесуальним
3-38 кодексом України [текст] практичний посібник – К. : «Центр учбової
літератури», 2015. – 344 с.**

ISBN 978-611-01-0556-9

За новим КПК суттєво змінилась сама філософія кримінального провадження, тому завданням цього посібника є не порівняння та оціночні висновки у порівнянні з попереднім кодексом, а, навпаки, звичайна констатація необхідних дій сторони захисту у кримінальному провадженні та процесуальних документів, що властиві захисту у певних стадіях кримінального провадження.

Зазначені межі та зміст посібника ґрунтуються на тому невеликому досвіді практичного застосування нової редакції КПК України, що існує у правовій практиці з моменту прийняття нового КПК та наявного застосування його приписів.

УДК 343.1(477)
ББК 67.411(4Укр)

ISBN 978-611-01-0556-9

© Центр учбової літератури, 2013.

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

ЗАХИСТ
У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ
ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ
ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Підписано до друку 22.07.2015. Формат 60x84 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Petersburg C.
Умовн. друк. арк. 19,35

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2458 від 30.03.2006 р.

Сайт де можна придбати видання ТОВ «Центр учбової літератури»:
WWW.CUL.COM.UA